

Sygn. akt *I AGa 333/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Marek Górecki /spr./**

Sędziowie: **SA Jerzy Geisler**

del. SO Tomasz Chojnacki

Protokolant: **st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek**

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. A., W. A. i M. A.**

przeciwko **M. S. i W. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 17 listopada 2017 r. sygn. akt IX GC 982/17

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od pozwanych na rzecz powodów solidarnie 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Tomasz Chojnacki Marek Górecki Jerzy Geisler

I AGa 333/18

UZASADNIENIE

Powodowie J. A. i W. A. wnieśli o zasądzenie od pozwanych M. S. i W. S. kwoty 130.255,07 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 124.000 zł od dnia 30 marca 2017 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Roszczenia swoje powodowie wywodzili z umowy pożyczki zawartej z pozwanymi w dniu 23 czerwca 2015 r.

Nakazem zapłaty z dnia 30 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił powództwo w całości.

Od powyższego nakazu sprzeciw wnieśli pozwanym, żądając oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powodów kosztów postępowania według norm przepisanych. Wyrokiem z dnia 17 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu

zasądził od pozwanych na rzecz powodów kwotę 130.255,07 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 124.000 zł od dnia 30 marca 2017 r. do dnia zapłaty i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Podstawą tego orzeczenia są następujące ustalenia faktyczne:

Powodowie J. A. i W. A., prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...), W. A., (...) spółka cywilna z siedzibą w P., zawarli w dniu 23 czerwca 2015 r. umowę pożyczki z pozwanymi M. S. oraz W. S., prowadzącymi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...) z siedzibą w K..

Na mocy tej umowy powodowie udzielili pozwany pożyczki w kwocie 124.000 zł na zobowiązania pozwanych wobec dostawców. Pożyczka miała być uruchamiana w terminach wskazanych przez pozwanych, poprzez dokonywanie płatności na wskazane przez nich rachunki kontrahentów.

Zgodnie z umową pozwani zobowiązali się do zwrotu kwoty pożyczki w terminie do dnia 29 lutego 2016 r.

Strony zgodnie ustaliły stałe oprocentowanie pożyczki na poziomie 5 % w skali roku, z zastrzeżeniem, że odsetki płatne będą na koniec umowy. Zwłoka w spłacie skutkować miała naliczaniem odsetek ustawowych.

Wszelkie zmiany umowy wymagały zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. pozwani zwrócili się do powodów z prośbą o odroczenie terminu spłaty zaciągniętej pożyczki. Wskazali, iż kwotę pożyczki w wysokości 124.000 zł wraz z należnymi odsetkami zobowiązują się spłacić do dnia 29 marca 2017 r.

W dniu 10 lutego 2016 r. strony podpisały aneks do umowy z dnia 23 czerwca 2015 r., na mocy którego termin spłaty pożyczki został zmieniony na 29 marca 2017 r. Pozostałe postanowienia umowne nie uległy zmianie.

W dniu 14 kwietnia 2017 r. pozwani zapłacili powodom kwotę 1.100 zł na poczet zobowiązań wynikających z w/w umowy pożyczki, zaznaczając, iż kwota ma pokryć zobowiązania z tytułu odsetek.

Pismem z dnia 26 maja 2017 r. powodowie wezwali pozwanych do zapłaty kwoty 124.000 zł oraz odsetek umownych w wysokości 7.349 zł w nieprzekraczalnym terminie do dnia 9 czerwca 2017 r.

Na gruncie ustalonych okoliczności faktycznych Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne w całości.

Zgodnie z art. 720 § 1 i 2 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej.

Umowa pożyczki ma charakter dwustronnie zobowiązujący. Dający pożyczkę zobowiązuje się do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na biorącego pożyczkę, natomiast biorący pożyczkę zobowiązuje się do zwrotu przedmiotu pożyczki.

Kodeks cywilny nie rozstrzyga, czy pożyczka ma być odpłatna (udzielona za wynagrodzeniem), czy też nieodpłatna i pozostawia stronom w tym zakresie pełną swobodę. W przypadku pożyczki odpłatnej, świadczenie biorącego pożyczkę na ogół polega na zapłacie odsetek. Jeżeli strony uzgodniły, że pożyczka będzie oprocentowana, ale nie określiły wysokości odsetek, należą się odsetki ustawowe (art. 359 § 2 k.c.).

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawała treść łączącego strony stosunku umownego, a wynikającego z umowy pożyczki z dnia 23 czerwca 2015 r. Pozwani nie kwestionowali, że otrzymali od powodów przedmiot pożyczki, jak również, że termin jej spłaty został przez strony ustalony w aneksie z dnia 10 lutego 2016 r. na dzień 29 marca 2017 r.

Pozwani nie zaprzeczyli również twierdzeniom powodów, że zapłata przez pozwanych została dokonana jedynie w kwocie 1.100 zł.

Zarzuty pozwanych sprawdzały się do dwóch kwestii. Po pierwsze zaprzeczali oni, jakoby ich pismo z dnia 20 stycznia 2016 r., w którym zwracali się do powodów o zmianę terminu spłaty pożyczki, stanowiło uznanie długu. Okoliczność ta nie miała jednak jakiegokolwiek znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd nie wydał bowiem w niniejszej sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i nie opierał się wyłącznie na jednym, wspomnianym dokumencie, ale na całokształcie okoliczności, wynikających z przedłożonych dokumentów. Pozwani nie kwestionowali również, iż otrzymali przedmiot pożyczki i nie dokonali jej spłaty, poza częścią odsetek.

Drugi zarzut pozwanych odnosił się do kwestii odsetek. Pozwani wskazywali, iż naliczanie odsetek kapitałowych, skapitalizowanie i naliczenie odsetek za opóźnienie, jest niezgodne z umową pożyczki z dnia 23 czerwca 2015 r. oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Brak było w ocenie Sądu podstaw, do uwzględnienia powyższego zarzutu. Zgodnie z art. 482 § 1 i 2 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. W niniejszej sprawie przepis ten nie znalazł jednak zastosowania, a powodowie nie naruszyli, ani umownych, ani ustawowych regulacji dotyczących naliczania odsetek. Nie naliczali bowiem odsetek ustawowych za opóźnienie od skapitalizowanych odsetek kapitałowych.

Powodowie pozwem objęli dwa rodzaje odsetek. Po pierwsze domagali się odsetek kapitałowych. Zgodnie z § 2 pkt 2 umowy pożyczki jej oprocentowanie wynosiło 5 % w skali roku, miało charakter stały, a odsetki miały być płatne na koniec umowy. Powodowie odsetki naliczyli tylko za okres od 21 stycznia 2016 r., a więc od dnia następnego po dniu złożenia przez pozwanych prośby o zmianę terminu spłaty pożyczki, choć mogli te odsetki naliczać już od dnia 24 czerwca 2015 r., a więc po dniu zawarcia umowy, do dnia 29 marca 2017 r., w którym pozwani powinni byli spłacić swoje zobowiązanie. Nie budziło przy tym wątpliwości Sądu, że powodowie mogli naliczyć odsetki za cały okres trwania umowy. Powodowie ograniczyli jednak w tym zakresie swoje roszczenie. Łączna wartość odsetek umownych za wspomniany okres wyniosła 7.355,07 zł. Pozwani nie zakwestionowali ani okresu naliczenia odsetek, ani wyliczonej przez powodów kwoty. Powodowie uwzględnili również dokonaną przez pozwanych w dniu 14 kwietnia 2017 r. wpłatę w kwocie 1.100 zł, zaliczając ją zgodnie z wolą pozwanych na poczet zobowiązania odsetkowego. W rezultacie powodowie domagali się zapłaty kwoty 6.255,07 zł z tytułu odsetek umownych za okres od 21 stycznia 2016 r. do dnia 29 marca 2017 r. i w tym zakresie ich roszczenia były w pełni uzasadnione.

Powodowie domagali się odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 30 marca 2017 r., jednakże tylko od kwoty niespłaconego przez pozwanych kapitału, tj. od kwoty 124.000 zł. Podstawą ich zasądzenia był art. 481 § 1 i 2 k.c. Nie budziło wątpliwości, że pozwani nie dokonali spłaty pożyczki w umownym terminie, to jest do dnia 29 marca 2017 r. W takiej sytuacji powodowie mogli żądać odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 30 marca 2017 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał roszczenia powodów za uzasadnione w całości.

Solidarna odpowiedzialność pozwanych wynika z treści art. 864 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 w zw. z art. 105 § 2 k.p.c.

Wyrok ten zaskarżyli pozwani w całości, zarzucając:

- naruszenie art. 379 pkt 5 w zw. z art. 299 k.p.c. wskutek pozbawienia pozwanego W. S. możliwości obrony jego praw wobec niedopuszczenia i nieprzeprowadzenia dowodu z jego przesłuchania – skutkującego nieważnością postępowania,

- naruszenie art. 299 § 2 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozwanego W. S. na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy,
- naruszenie art. 210 § 2 k.p.c. poprzez nieokazanie pozwanemu pisma przygotowawczego powodów z dnia 6 listopada 2017 r.,
- naruszenie art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nierozłożenie zasądzonej kwoty na raty,
- naruszenie art. 183 § 2 k.p.c. poprzez nieskierowanie stron do mediacji.

Wskazując na te zarzuty skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku ze zniesieniem postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Ewentualnie wnieśli o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji z pozostawieniem mu orzeczenia o kosztach postępowania odwoławczego bądź zmianę wyroku, zasądzenie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie w całości, w tym wniosku o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, przyjmując je za własne.

Nie zasługiwał na uwzględnienie najdalej idący zarzut nieważności postępowania - poprzez pozbawienie pozwanego W. S. prawa do obrony (art. 379 pkt 5 k.p.c.) wskutek niedopuszczenia dowodu z jego przesłuchania.

Porządkującego wyjaśnienia wymaga, że zakres postępowania dowodowego determinowany jest normą prawną rozstrzygnięcia. Przedmiotem dowodu - zgodnie z art. 227 k.p.c. -- są bowiem fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a to z punktu widzenia stosowanych norm prawa materialnego.

Co więcej dowód z przesłuchania stron postępowania ma rangę dowodu posiłkowego. Zgodnie z przepisem art. 299 k.p.c. sąd może go dopuścić, jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy i dla ich wyjaśnienia.

W świetle art. 720 k.c. podstawowy obowiązek dającego pożyczkę polega na przeniesieniu na biorącego pożyczkę własności określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a podstawowym obowiązkiem biorącego pożyczkę jest zwrot tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. W świetle przepisów kodeksu cywilnego o pożyczce bez znaczenia jest sposób korzystania z przedmiotu pożyczki. Biorący pożyczkę, uzyskując własność przedmiotu pożyczki, ma w zasadzie pełną swobodę w sposobie jego wykorzystania, chyba że strony postanowią w umowie inaczej.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawała treść łączącego strony stosunku umownego, a wynikającego z umowy pożyczki z dnia 23 czerwca 2015 r. Pozwani nie negowali, że otrzymali od powodów przedmiot pożyczki oraz że dokonali jedynie częściowej spłaty długu (w zakresie kwoty 1.100 zł, zaliczonej na poczet odsetek).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty zaprzeczyli jedynie, by pismo z dnia 20 stycznia 2016 r., w którym wnioskowali o przedłużenie terminu spłaty pożyczki stanowiło uznanie długu, skoro zobowiązali się w nim tylko do spłaty zobowiązania wynikającego z umowy – 124.000 zł oraz należnych odsetek 5 % w skali roku. Zakwestionowali też sposób naliczania przez powodów odsetek – jako niezgodny z umową i przepisami prawa.

Na rozprawie w dniu 17 listopada 2017 r. pozwany – działając również jako pełnomocnik pozwanej - podtrzymał dotychczasowe stanowisko, zawarte w sprzeciwie.

Trafnie zatem Sąd Okręgowy uznał, że okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy były w zasadzie bezsporne. Skoro zaś zarzuty pozwanych odnosiły się do kwestii prawnych związanych z naliczaniem odsetek na tle niezaprzeczonej regulacji umownej, a zatem wchodzących w zakres stosowania prawa materialnego, trafnie za bezcelowe uznał przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozwanego. Dowód ten pozwani w sprzeciwie od nakazu zapłaty zgłosili na okoliczność „ustaleń stron co do wykonania zobowiązań z umowy pożyczki” – a zatem co do faktów już wyjaśnionych, czyli nie wymagających wykazywania. Sporny natomiast sposób naliczania odsetek pozwany „pozostawił ocenie sądu”, sam zatem uznał, że nie jest to zagadnienie należące do sfery faktów.

Co istotne pozwany, mimo pouczenia o możliwości zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu na uchybienia przepisom postępowania w trybie art. 162 k.p.c., pod rygorem utraty prawa do powoływania się na nie w dalszym toku postępowania, z uprawnienia tego nie skorzystał.

W apelacji pozwani po raz kolejny przyznali, że zawarli z powodami umowę pożyczki pieniężnej w kwocie 124.000 zł, a środki z pożyczki były uruchamiane zgodnie z umową na rachunki kontrahentów. Bezsporny pozostał zatem fakt udzielenia pożyczki i jej zwrot jedynie w zakresie odsetek w kwocie 1.100 zł. Apelacja nie uderza przy tym – w jedyny sporny fragment roszczeń powodów na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym – dotyczący sposobu naliczania odsetek.

Pozwani podnieśli natomiast nowe twierdzenia faktyczne – dotyczące rozliczeń i zależności między stronami, wnioskując o przeprowadzenie dowodów z przesłuchania pozwanych na okoliczność warunków udzielenia pożyczki z dnia 23 czerwca 2015 r., celów przeznaczenia ww. pożyczki, warunków współpracy powodów z pozwanymi w zakresie obróbki drewna, zawiązania przez pozwanych i powodów spółki Tartak (...) sp. z o.o. sp.k, finansowania działalności nowo zawiązanej spółki ze środków pozyskanych z pożyczki, podjęcia próby rozwiązania sporu w sposób pozasądowy, a to przez zaproponowanie rozłożenia kwoty pożyczki na raty.

Jednak próbę podnoszenia i wykazywania nowych twierdzeń faktycznych uznać należy za spóźnioną w świetle art. 381 k.p.c., w braku przeszkód do ich powołania w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, czy zaktualizowania się potrzeby późniejszego ich powołania.

Przede wszystkim jednak fakty, na które powołują się pozwani w apelacji są indyferentne dla oceny zasadności roszczeń powodów. Z punktu widzenia normy z art. 720 k.c. znaczenie ma jedynie, że pozwani nie wykonali w terminie swojego świadczenia wzajemnego, polegającego na zwrocie środków pieniężnych. Jak już akcentowano, pożyczkobiorca uzyskując własność przedmiotu pożyczki uzyskuje również prawo swobodnego rozporządzania tym przedmiotem, całkowicie obojętne jest zatem, jak pożyczone środki pieniężne zostały spożytkowane. Z kolei rozliczenia między stronami mogłyby mieć w sprawie znaczenie, gdyby pozwani i powodowie występowali wobec siebie w podwójnej roli dłużników i wierzycieli, i to tylko w sytuacji podniesienia przez pozwanych zarzutu potrącenia wierzytelności dochodzonej z wierzytelnością własną.

Z kolei podnoszone dopiero na rozprawie apelacyjnej twierdzenia pozwanych (że nigdy nie otrzymali kwoty pożyczki wynikającej z umowy, że umowa pożyczki jest spreparowana, że pożyczka stanowi lichwę) – pomijając ich spóźniony charakter w świetle art. 381 k.p.c. – są całkowicie nie do obronienia. Po pierwsze, stoją w całkowitej opozycji do twierdzeń powodów i dotychczasowego, konsekwentnego stanowiska pozwanych, ujawnionego również w apelacji, że doszło do zawarcia umowy pożyczki na kwotę 124.000 zł, a środki z pożyczki były uruchamiane zgodnie z umową na rachunki kontrahentów. Po drugie – nie są do pogodzenia z faktem, że pozwani wnioskowali o prolongatę terminu spłaty pożyczki i część zadłużenia (w zakresie 1.100 zł) spłacili. W końcu przeczą im zabiegi o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty – w drodze podniesienia zarzutu naruszenia art. 320 k.p.c., a wcześniej (jak wynika z apelacji) poprzez pozaprosesowe próby polubownego załatwienia sprawy.

Podsumowując dopuszczenie dowodu z przesłuchania pozwanego (na okoliczności wskazane w sprzeciwie od nakazu zapłaty, czy nawet w apelacji) nie mogło przyczynić się do wyjaśnienia sprawy. Oddalenie tego wniosku dowodowego pozostawało zatem bez wpływu na wynik sprawy, tym bardziej nie stanowiło naruszenia prawa pozwanego do obrony, skutkującego nieważnością postępowania.

W sprawie nie doszło też do naruszenia art. 210 § 2 k.p.c. poprzez „nieokazanie pozwanemu pisma przygotowawczego powodów z dnia 6 listopada 2017 r.” Wprawdzie pismo to doręczono zostało pozwanym w dniu 27 listopada 2017 r., a zatem po wydaniu w dniu 17 listopada 2017 r. zaskarżonego wyroku, brak jednak wpływu tego uchybienia na wynik sprawy. Przedmiotowe pismo stanowiło ustosunkowanie strony powodowej do sprzeciwu od nakazu zapłaty, a konkretnie do zastrzeżeń pozwanym odnośnie sposobu naliczania odsetek. Skarżący nie wskazali, przy tym, jak brak znajomości pisma wpłynął na ich sytuację procesową, skoro w treści apelacji nie kwestionują merytorycznie rozstrzygnięcia sądu w zakresie zasądzenia odsetek kapitałowych i za opóźnienie.

Nie może być też mowy o naruszeniu art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nierozłożenie zasądzonej kwoty na raty.

Wynikająca z umowy suma miała zostać wypłacona jednorazowo, a negocjacje w sprawie rozłożenia świadczenia na raty, na które pozwani powołują się w apelacji, mogłyby mieć znaczenie o ile przekułyby się na zmianę umowy w drodze pisemnego aneksu. Jak wynika z § 3 umowy, wszelkie jej zmiany wymagały zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Z kolei, wynikająca z art. 320 k.p.c., możliwość rozłożenia przez sąd zasądzonych świadczenia na raty zastrzeżona została dla szczególnie uzasadnionych przypadków. Okoliczności, które uzasadniają wyjątkowość danej sytuacji mogą wynikać z szeroko rozumianego stanu majątkowego, rodzinnego, czy zdrowotnego pozwanego, powodującego, że spełnienie przez niego świadczenia w sposób jednorazowy w pełnej wysokości i od razu byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione.

Jednak ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c, nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym. Ze swej istoty przepis ingeruje w słuszne prawa wierzyciela, odraczając termin od którego uprawniony może egzekwować swoje prawa w drodze przymusu. Stąd zachodzi konieczność wykazania przez dłużnika, że realnie będzie dysponować środkami, które mimo zgłoszonych trudności, umożliwią wykonanie zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. Jeżeli natomiast okoliczności sprawy nie wskazują na istnienie po stronie dłużnika woli dobrowolnej spłaty zadłużenia, a jedynie na chęć odłożenia w czasie konieczności wykonania zobowiązania, podobnie gdy brak po stronie pozwanej jakiegokolwiek aktywności w ratalnej spłacie zadłużenia, brak podstaw do zastosowania tej regulacji (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 lutego 2018 r., I ACa 859/17, Legalis nr 1732934).

Rozłożenie świadczenia na raty może nastąpić z urzędu lub na wniosek strony. Wykazanie przesłanek jej zastosowania ciąży jednak na stronie, która chce z tego dobrodziejstwa skorzystać. Nie budzi wątpliwości, że sąd z urzędu nie jest zobowiązany do ustalenia sytuacji majątkowej i rodzinnej strony, podobnie jak co do zasady to nie sąd, lecz strona ma obowiązek powoływać fakty i przedstawiać dowody (art. 3, art. 232 k.p.c.) i ją obciążają konsekwencje zaniedbań w tym zakresie (art. 6 k.c.). Zastosowanie art. 320 k.p.c. wykracza poza normalny zakres rozstrzygnięcia i wymaga zazwyczaj udowodnienia okoliczności niekoniecznych do rozstrzygnięcia o samym dochodzonym roszczeniu (por.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2019 r., V CSK 355/18, Legalis nr 1874391).

Pozwani nie wnosili o rozłożenie świadczenia na raty przed Sądem pierwszej instancji, tym bardziej nie zgłosili i nie wykazali okoliczności mogących stanowić uzasadnienie dla takiego wniosku. Argumentów i dowodów potwierdzających ich istnienie, nie dostarcza również apelacja, poza ogólnikowym powołaniem się na pogłębienie się problemów finansowych pozwanym, uniemożliwiających jednorazową zapłatę zasądzonej kwoty.

Przeciwko skorzystaniu z instytucji z art. 320 k.p.c. przemawia przede wszystkim okoliczność, że powodowie odroczyli już dobrowolnie termin zwrotu pożyczki o ponad rok (z 29 lutego 2016 r. na 29 marca 2017 r.). Poza tym, od pierwotnej daty wymagalności roszczenia o zwrot pożyczki minęło już ponad 3 lata, a pozwani dokonali w tym czasie zapłaty jedynie kwoty 1.100 zł z tytułu odsetek. Wskazując, że ich sytuacja materialna nadal się pogarsza, zaprzeczają zapewnieniom o możliwości ratalnej spłaty zadłużenia, zależnej od pozyskania środków na ten cel. Dlatego w ocenie Sądu Apelacyjnego, rozłożenie należności na raty nie rokuje zaspokojenia wierzycieli, a zmierza do odwleczenia w czasie postępowania egzekucyjnego ze szkodą dla ich interesów. Stąd wniosek ten nie zasługiwał na uwzględnienie, również na etapie postępowania apelacyjnego.

W końcu niezasadnie skarżący zarzucają naruszenie art. 183¹ § 2 k.p.c. poprzez nieskierowanie stron do mediacji.

Z przepisu art. 183¹ § 1 i 3 k.p.c. wynika, że mediacja jest dobrowolna, a jeśli odbywa się w toku sprawy, to za zgodą stron. Skoro zaś powodowie wyraźnie sprzeciwili się na rozprawie w dniu 17 listopada 2017 r. wnioskowi pozwanych w tym przedmiocie, Sąd nie mógł skorzystać z możliwości skierowania stron do mediacji na podstawie art. 183¹ § 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy apelację pozwanych należało oddalić, a to na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono z uwzględnieniem, że wygranymi w postępowaniu apelacyjnym są powodowie, co uzasadniało zasądzenie na ich rzecz solidarnie od pozwanych poniesione na tym etapie sporu koszty zastępstwa procesowego w wysokości 4.050 zł, ustalonej na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.).

Tomasz Chojnacki Marek Górecki Jerzy Geisler